

TELEGRAFUL ROMÂNULUI.

Telegraful este Duminec'a și Joi'a, la fiecare două săptămâni cu adaosul Foisîrei. — Prenumeratiunea se face în Sabiu la expeditor a foiei, preșfura la s. r. poște cu bani gât'a prin scrisori francate, adresate către expeditor. Prețulu pnenumeratiunei pentru Sabiu este prețu 7 fl. v. a. iar preț o jumătate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 35.

ANULU XXIV.

Sabiu 2/14 Maiu 1876.

trajelealte pârți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarchia prețu unu anu 8 fl. ieră preț o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru prime și tieri streine prețu anu 12 1/2 anu 6 fl. Inseratele se platescu pentru întâia ôra cu 7 cr. sirulu, pentru a doua ôra cu 5 1/2 cr. și pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Conferința din Berlinu.

În ajunulu conferinței, carea avea să se ocupe cu cea mai corespunzătoare modalitate de a mulcomi populațiunile creștine și necreștine din Turci'a, vine înfiorătoare știre, că în Salonicu turcii au omoritu pre reprezentanții a două puteri mari, pre consululu Franciei și Germaniei.

Mai potrivit nu putea lucră nimenia în contr'a intereselor turcesci decâtu turcii insisi. Europ'a se silește de atâta ani a sustiené bolnavulu imperiu osmanu cu supremația turcescă. Europ'a caută și acum după feluri de mijloce, prin care să se evite disolvarea lui și turcii, cari nu sunt în stare să suprimé rescôl' din două provincii mici, se facu insisi rescuatori, nu numai asupra creștinilor, dară asupra puterilor mari europene, protectoarelor.

Intemplantu dela Salonicu dovedește cătu e de mare ur'a între mahomedani și creștini; dovedește înse totu deodată cătu de cu anevioia va fi, între astfelu de impregiurări, a introduce reforme în imperiulu turcescu, cu care toate părțile se fie multamitate.

De alta parte funcționarii statului și parasescu birourile, pentru că visterianu e în stare a solvi salariile mai bine de 15 luni. Nu va trece multu și renitenți'a, carea s'a arătată într'o parte a armatei din Asi'a mica, se va estinde asupra tuturor purtătorilor de arme turci, pentru că flamendu și golu nici în campania, unde omulu e espusu mai tare strapatiilor, nu este bine.

În imperati'a omanliilor se vede dară că este totu edificiulu putredu și unde putrediuinea s'a estinsu în totu organismulu, reparaturile potu periclită și pre reparatori.

Amu dorî să scimu ce medicină s'a preparatu în farmaci'a din Berlinu. Se va mai face o probă cu imperati'a turcescă, dându să bea reforme, s'eu se va îmbloji cu intervențiuni și în prezenți'a acestor'a se voru încercă unele operațiuni desparate, încercări ultime de a mântui imperati'a și sluita?

Din dispozițiunea bolnavulu imperiu suntemu în dreptu a presupune că la totu casulu, fia medicină diplomatiei cum va fi, ajutoriu bolnavulu nu i se va puté dá, pentru că elu s'eu va primî reformele, dară nu le va folosi, s'eu va resiste operațiunei.

O știre din Constantinopole dela 11 Maiu arată déjà simptomele renitenței. Marele vezir Mahmud pasi'a este destituitu și înlocuitu cu Hussein Avni pasi'a*). Cestu din'urma trece înaintea opiniunei celei mari europene de unu reprezentantu alu resbelulu.

Ce e mai usioru acum, de cătu că materialulu esplosibilu, gramaditu la Nisch, în apropierea Serbiei, la Scutari, în apropierea Muntenegrului și în fine la Viddinu, în apropierea Serbiei și a României, să explodeze într'o di pre neasteptate și să facă de prisos și reformele și intervențiunea straină, va se dica, operațiunea bolnavulu de puteri straine? O puscatură neprivighiata pôte aprinde resbelulu, care să pună în flacări imperiulu otomanu întregu, și atunci? Atunci diplomatia adunată astăzi că să vindece pre bolnavu va trebui să se apuce să i scrie inventariulu, de cătu nu 'lu are

cum-va până acum în businariu și de cătu cum-va nu lucră adi numai la unele îndreptări a le inventariulu, s'eu dora chiaru la executarea impartiiei.

Unele foi berlinese, și acest'a are să însemneze ceva, atinseră pre departe astfelu de eventualități, până cându conferința din Berlinu încă nu se apucase de lucru.

Conferința din Berlinu, ori că se ocupa cu lucruri despre cari neau înștiințatu press'a oficiosa, ori cu altele, natur'a evenimentelor i pune o sarcină grea pre umeri și dela drépt'a apreciere a evenimentelor va aternă și rezultatulu ostenelelor ei.

Altcum esperința din trecutu a arătat că conferințele mergu înapoi a intemplantilor și din pusețiunea acest'a voiescu numai să le impedece. De cătu va urmă și conferința din Berlinu asiă, în scurtu tempu Europ'a se va delectă la flacărele incendiulu nămitu cestiunea orientale.

Să sperămu însă că telegramele cari ne voru aduce știrea despre rezultatulu conferinței ne voru aduce totu odată și garanțiile cele mai bune de multamirea creștinilor în Turci'a și de sustinerea păcii europene.

Baza cea mai sigură spre armonia în afacerile noastre bisericesci.*)

Temerile ce se lătisera înainte de întrunirea sinodulu din estu anu, disparu prin cursulu linișcitu alu afacerilor în sinodu. În urm'a faimelor netemeinice răspandite din partea unor diurnale — după cum se vede reu orientate, — publiculu nostru crede, că în sinodu au să se întâlnească două s'eu chiaru și mai multe ostiri inimice până în fundamentulu lor și aceste atâta să se frece între sine, până ce prin nimicirea celorlalte, un'a va remané singura învingătoare și domnitoare.

Multimite înse ceriului, că lipsește atâta taberile aceste inimice, cătu și luptele; și că victori'a și domnirea deveni tuturor comuna, ele deveni proprietate armoniei și instrăinate pôte pentru totu-deună, dela un'a singuratică partidă, fia aceea de orice coloré s'eu numire.

Si în giuristarea acest'a imbucurătoare, jace neprețuibilulu castigu, ce ni l'a adusu sinodulu din estu anu.

Învingerea s'eu domnirea unei partide, nici cându nu asigură o pace durabilă, unu progresu neconturbatu; fia partidă învingătoare și domnitoare, petrunsa de cătu de bune intențiuni. Fiindu partidă învinsă încerca totulu spre a se reculege și intrand totu-deună în luptă, astfelu totă acțiunea se compune numai totu din lupte continue de partide.

De alta parte ieră e imposibilu, că în vre-unu corpu reprezentativu s'eu legiuitoriu de o estensiune mai mare, de locu se nu existe partide. Să nu existe întruniri de individi de aceia cari convinu în principiele lor asupra celor mai multe materii de pertractare și cari astfelu se întâlnescu în ideile lor.

E ceva de totu naturalu, întrunirea astoror felu de individi spre o acțiune comună; acțiunea ast'a comună

înse numai atunci este și pôte fi periculosa, cându urmarește tendinție de totu separatistice s'eu cându caută orbisulu a aduce la valóre convicțiunile sele, ignorand delu începutu ori-ce argumentatiune contrară.

În sinulu sinodulu nostru încă au existatu și pôte că voru mai există încă și în viitoriu partide; înse partide în sensulu celu mai bun alu cuvintulu, s'eu întruniri de individi de aceleși principii, cu scopu de a conlucră numai spre binele și prosperarea bisericeii.

Cumcă partidele aflătoare în sinulu sinodulu nostru, nu au fostu de alta natură, acest'a o dovedește cursulu celu linișcitu alu desbaterilor și unanimitatea cu carea s'au adusu mai toate conclusele.

E dreptu că încă dela începutulu sinodulu s'a încercatu împaciuirea și apropierea partidelor, și ast'a s'a întreprinsu de unu factoru chematu în prim'a linia la această misiune. Împaciuirea ast'a înse a urmatu cu atâta mai usioru, cu cătu contrariulu ei nici nu a existatu în faptă și totulu ce eră de restabilitu, eră numai încrederea reciprocă, ce s'a fostu sgduitu asiă dicendu fără nici unu temei și pre baza unor simple suspiciunări în sine cu totulu neîntemeiate.

Îndată ce s'a restabilitu încrederea acest'a reciprocă, abé s'a mai pututu observă vre-o urmă de partidă un'a altei'a ostile. Discușiunile arătara form'a cea mai obiectivă, și astfelu conclusele se aduseră conformu convingerei generali, fără vre-unu respectu la convingeri s'eu chiaru interese de partidă.

Astfelu nu numai că nu învinsa nici o partidă asupra celeilalte; ci dincontra deveni toate partidele ele însuși învinsu de interesulu comunu, și de tendinția generală a lucră în armonia totu din toate puterile și fără respectu la vre-o partidă spre binele comunu și prosperarea bisericeii.

Restabilind-se astfelu încrederea reciprocă și dorința generală de a conlucră în armonia spre scopulu comunu și anume spre prosperarea intereselor sf. noastre bisericeii, este de mare interesu că se aflămu și baza durabilă, carea pôte să sustie încrederea căscigată și armonia carea singura pôte dá efectulu doritu întreprinderilor noastre.

Baza acest'a nu pôte constă în alt-ceva decâtu în strict'a observare a legilor și în total'a ignorare a intereselor particulari.

Nu le dicemu acestea nici decum cu vre-o intențiune reutatioasă s'eu cu tendinția de a face imputări cui'va; ci simplu numai din convingerea pură, că acestea suntu singurile condiții, care potu sustiené pentru totdeună pacea și armonia în afacerile noastre.

Pentru-că observand-se legea preste totu, neconditionatu și din toate părțile; atunci nu numai că de sine nu se mai potu ivi imputări pentru neobservarea legii, în contr'a nimeni și din nici o parte, ci și acel'a ce observă și aplică legea e acoperitu pentru faptele sele prin lege însuși și nu pôte primî imputări nici pentru observarea legii. Ier' acel'a pre care 'lu atinge rigorea legii neplacutu trebuie să se consoledie cu convingerea că legea nu pôte fi neobservată; în contr'a persoanei acelui'a înse, care aplică legea nu pôte se restesca. —

Interesele particulari iara sunt

motorii acei'a cari producă cea mai mare iritațiune și cari provôcă de sine la opozițiune și combatere. Si apoi cându intra interesele particulari odată la mijlocu; atunci de sine pieră încrederea. —

Unu obstaculu s'ar' mai ivi încă pre lângă totă bunăvoința de a observă condițiile premise; și anume giuristarea că legea însăși încă nu e preste totu chiară și de unu singuru întielesu și astfelu pôte dá ansa la interpretatiuni diferite. —

Pentru casulu acest'a nu ne remane alt'a de cătu că se conlucrămu din toate puterile spre a îndeplini lacunele legii și spre a interpretă determinatiunile ei cele dubie, ier' în deplina întielegere și armonia astfelu, cum se va pareă mai folositoare binele comunu și intereselor noastre bisericesci. — Până ce va urmă înse interpretarea și aplicarea acest'a, încă va fi datoriu a fie-cărui'a, că elu însuși se aplică legea în întielesulu celu mai favorabilu binelui comunu și intereselor generali bisericesci, și mai puțin daunosu pentru alții. —

Revist'a politică.

Complanarea făcută până acum între cele două guverne a le jumătăților monarchiei noastre abia venita la cunoștință, a produsu o terbere mare atâtu la noi dincoci, cătu și dincolo de Lait'a. La prim'a vedere i-ara voru omulit'a sa presupuna că consecințele ferberii acesteia voru luă unu sferitu tragicu, de cătu nu amu scî, că până la tîmna, până cându are a se desbata complanarea în merit, nu se voru mai calmă spiritele și cu putiune modificări se voru votă toate amenunțele complanării.

Membri delegatiunei unguresci atâtu din cas'a magnatilor, cătu și a deputatilor suntu alesi. Între acesti'a amu datu și de două nune românesci și adevă între cei alesi din cas'a magnatilor, de episcopulu gr. cat. dela Oradea mare Ioanu Olteanu, între cei alesi din cas'a deputatilor, de Ioanu Missiciusi că suplentu și de Stefanu Antonescu.

Știri despre conferința din Berlinu suntu multe și varie. După unele diurnale nu se tiemuresce conferința numai la cei trei cancelari ai puterilor nordice, ci la conferința voru participă și reprezentanți de ai Serbiei, Muntenegrului și României. Cu ce votu voru luă reprezentanții numitelor principate la pertractările s'eu la „schimbările de pareri,” cum numesce press'a oficiosa acum conferința, vomu puté scî mai tardiu. Preste totu până acum despre totă conferința nu transpare în publicu nimic altu-ceva decâtu numai formalități obicnuite la întâlniri de diplomați.

Din Constantinopole ne aduce telegraful de două zile încoace știri, cari prevestescu că situațiunea devine din di în di mai resbelnică. Marele vezir Mahmud pasi'a se dicea într'o telegrama dela 11 este scos din înaltulu seu postu și înlocuitu prin Hussein Avni pasi'a, unu barbatu cu dispozițiuni resbelice. Eri sosi din Constantinopole alta telegrama, care în esenția nu schimbă întru nimic situațiunea. După acest'a din urma s'a pus în înaltulu postu de mare vezir Mehmed Rujdi pasi'a, Hussein Avni pasi'a este denumitu ministru de res-

*) Vedi revist'a polit.

*) Publicându și acestu pretiuitu articulu, promisiunea făcută în nrulu trecutu o vomu implini alta-dată. R.

belu si Abni pasi'a generalissimu preste tôte trupele imperiului otomanu. Chiamarea lui Hussein Avni pasi'a intaresce temerea erumperei resbelului intre Turci'a si Serbi'a; erumperea resbelului intre Turci'a si Muntenegru o intaresce mutarea cuartirului generalu turcescu dela Scutari la Podgoritza lângă fruntari'a Muntenegrului.

Serbi'a inarméza si acum din tôte puteriile si totu asiá facu si turcii in apropierea Serbiei.

Redif Veli pasi'a a chiamatu sub stéguri pre toti redifi din Vilaietulu Bosniei si a concentratu pre toti basibozucii in sandjacuri.

Serbii punu cetatea Alexinatu, carea este in fatia cetătiei Nisider, unde sunt concentratu trupele turcescu, in stare de aparare. In Alexinatu si in apropiere sunt asediate 80 de tunuri serbesci. Pre lini'a Timocului si a Drinei se construiescu baterii de aparare. Lucrările se facu cu o graba de pare ca resbelulu are sa se încépa in ór'a cea mai de aprópe.

Dupa W. Tagblatt au sosit la Antivari dōue corvete turcescu, o si alupa cu tunuri si unu vaporu de transportu. Aceste aduc pre tōta septamân'a de dōue ori câte o trupa de 800—1200 turci si munitiune. Castrolu dintre Scutari si Podgoriz'a cuprinde pâna acum la 20,000 ostasi. In tempulu celu mai de aprópe se voru stabili pre marea dela Scutari baterie innotătoare.

Miscarea revolutiunara a inceputu a luá dimensiuni si in launtrulu Turciei. Asiá se telegraféza din Aten'a la „Times“, ca din Bulgari'a s'a intinsu revolutiunea pâna la muntii Rhodope (Dospada dagh) in Rumelia. Pōrt'a tramite tōte trupele disponibile la Adrianopole. Pre insul'a Cret'a este ferberea mare; se astépta in tōta diu'a erumperea unei revolte.

Intemplarea dela Salonicu a provocatu o neinterupta corespondintia telegrafica intre cabinete. Tōte puterile sunt invitate de a pretinde o satisfactiune câtu se pōte de mare dela guvernulu turcescu. In portulu dela Salonicu sosescu din tōte părțile fregate impenate cu tunuri, cari voru remané acolo pâna se va dá satisfactiunea.

Faim'a respandita de turci, ca jun'a bulgara carea a datu ansa la funestulu incidentu, a vrutu sa tréca la mahomedanismu, se descopere ca este falsa. Din contra, jun'a bulgara a fostu silita de turci sa tréca la mahomedanismu; iéra consulii, francesu si germanu, nu se dusera, ci fura dusi de turci intr'o masie turcesca si omoriti de plebea fanatic turcesca.

Idea de o interventie armata in Turci'a apare cu fia care di mai puternica, numai sub forme diverse. Intr'o telegrama din Berlinu dela 11 Maiu se dice, ca cu invoirea puterilor mari si pre spesele puterilor, va inteveni Austri'a. Alte sciri sustienu ca va inteveni Austri'a dimpreuna cu Itali'a. In fine altele sustienu ca numai Itali'a singura cá putere cu totulu neinteresata.

In Romani'a s'a compus ministriulu celu nou in modulu urmatoriu: Man. Cost. Iepureanu ministru pres. si de comerci, agricultura si de afaceri publice, Vernescu de interne, Cogalniceanu de esterne, Ioanu Brateanu de finantie, Georgiu Chitiu de culte si instructiune publica, Ferechide de justitia, colon. Slaniceanu de resbelu. Punctele esentiali ale programei acestui ministeriu de coalitiune, dupa cum le aflamu in press'a straina sunt: in afara politica pacifica si respectarea tratatelor internationale; in laintru pastrare, ordine, dreptate si imbunătățirea sortiei poporului ruralu.

Press'a Ungariei.

De curendu fōi'a oficiale „Budapesti Közlöny“ a publicatu o statistica despre press'a periodica a Ungariei. „Ellenör“ folosindu-se de datele inesacte din acést'a statistica tendentioasă, se ostenesce a dovedi lumeei cu cifre, ca maghiarii au o vitalitate mai intensiva si o cultura cu multu mai superiōra, decâtu cele-lalte natiunalități de pre teritoriulu Corōnei unguresci. Pretentiosulu oficiosu — abstragendu inesactitatea datelor, la cari se provoca — se face a uitá remarcabilulu momentu etnologicu, ca natiunalitățile din Ungari'a sunt ramificări considerabile din trupine ce jacu afara de teritoriulu statulu ungurescu, prin urmare la dejudecare gradulu de cultura alu unui poporu servesc punctulu de vedere etnograficu, iér' nu celu politicu. Natiunalitățile din Ungari'a au elemente inrudite in alte părți europene, pre cându maghiarii sunt singuri pre lumea lui Ddiu, deci judecat'a organulu inspiratu de idealulu maghiarismulu, încātu pentru natiunalități, e fōrte unilaterale.

Déca mai adaugemu, ca cele mai multe fōi maghiare sunt subventionate de statu, care monopolizeza instructiunea publica in defavorulu natiunalităților, contr'a legei de natiunalitate, cu scopu de a le absorbi in natiunea magiara, atunci conclusiunea ce o face amintitulu organu, nu e prea favorabila nici maghiariloru. Dupa aceste observatiuni sa ascultamu pre „Ellenör“ si sa vedemu, cum infatisieza densulu pre natiunalități si in deosebi pre noi romanii din Ungari'a inaintea opiniiei publice a Europei. Elu resonéza astfelu:

„Déca cine-va a cetitu istori'a lui Cozsehubas si a consumatu destul si din productele statistice ale literaturii sasesci, si a gustatu si cuventările dietali ale dlui Polit, va puté usioru sa créda ca esistintia maghiariloru in Ungari'a e chiaru numai umbr'a unei aparentie. Cum aru si puté fi de alta opiniune? Remasitiile ce se stingu ale acelor cete semi-selbatece, pre cari acei domni au bunatatea de a le mai concede inca maghiarulu, necultur'a si absorptiunea perfecta, in care densii ni infatisieza ras'a nōstra, abia potu sa dea alta icōna despre noi. Unde dāmu preste unu serbu, devenim serbi, valachulu ne valachiseza, slovaculu face din noi slovaci, pre cându germanisatiunea absorbé tōte prin cultur'a ei contopite. Noi suntem minoritatea pigmeica a tieriei, care se preface in nimicu, si elementele progresulu si ale vietiei in Ungari'a sunt natiunalitățile.

Pâna aci interesant'a literatura si statistica.

Dara fōi'a oficiale unguresca n'a crutiatu ostentel'a si a compus pre bazea datelor demne de credintia o statistica mica despre acea cultura si pustietate, in care au cadiutu maghiarii din Ungari'a, adeca statistic'a pressei periodice unguresci, din care se pōte judecá mai fundamentalu decadint'a unei natiuni, decâtu de exemplu din consumulu de sapunu.

Dupa aceste date demne de credintia apar in Ungari'a cu Croati'a impreuna 325 diuare si fōi periodice in tōte limbele. Dintre aceste 194 sunt scrise in limb'a maghiara, 131 in alte limbi. Cea mai forte pressa periodica dupa cea unguresca e cea germāna, care are 72 organe. Apoi nu mai vine nimicu, si dupa acést'a urméza cultur'a croata cu 17 organe, cea slovaca cu 13, cea valachica cu 12 si cea serbesca cu 10. Organele ce apar in dōue limbi (in limb'a maghiara si inca intr'un'a), mai departe in limb'a italiana si evreica, laolalta 7 rotundiescu numerulu.

Sementii'a maghiara barbara, degenerata si selbatacita, are asiá dara pre de dōue ori si diumetate mai multe organe decâtu cea germāna,

aprópe de dōuedieci de ori mai multe decâtu cea slovaca si pe de 12 ori mai multe decâtu cea croata. Déca aducemu pres'a periodica in raportu cu fortia numerica a sementiiloru, starea nōstra in comparatiune cu a natiuniloru nu e mai nefavorabila. Pre cându pre 6 (?) miliōne maghiari se vinu 194 diuare, prin urmare pre câte 31,000 suflete unulu, locuitorimea germāna are 72 diuare séu la 34,000 suflete unu diuariu. Ce pledéza dara in favorulu germaniloru! Ter-gulu celu mare, care sta deschisu foiloru germane din afara din patrie, consumatii cei multi din patrie. Asiá de esemplu dintre toti prenumerantii lui „Pest. Lloyd“ diumetate facu pre acelu publicu cetitoriu, care vorbesce unguresce, sentiesce unguresce, bá chiaru si viséza unguresce, dara care la cafa négra ceresi o fōia germāna ceea ce e unu morbu natiunalu ereditaru. Colo e Teresiopolea, dara sa nu vorbimu despre acést'a. O fōia se vine pre câte 50,000 serbi, pre câte 117,000 croati pre câte 120,000 slovaci si pre câte 200,000 valachi. Cum se vede de aici, proportiunea pentru serbi e surprindietoriu favorabila si desperata pentru valachi. Dara amendōue aceste sementii traiescu cam in asemenea relatiuni, ele au in vecinatate masse mari, cu cari sunt inrudite prin limba. Cá chiarificare pōte servi numai unic'a supositiune, ca cercurile cultivate si sanatoșe din Valachi'a nu cumpera productele pressei revolutatōre a valachiloru, pre cându „Zastav'a“ lui Mileticiu se vinde in Belgradu cu miele de esemplarie.

Sa mergemu mai departe. Datele demne de credintia din „Budapesti Közlöny“ ni mai arata o alta oglinda, in care se pōte privi maghiarulu cu consciintia de sine si din care pōte sa traga si câte o invetiatura placuta.

Intre cele 325 diuare si fōi periodice ce apar in Ungari'a cu Croati'a, 151 sunt politice, 21 beletristice, 139 fōi de specialitate si 14 fōi umoristice. Proportione batatōre ni arata grup'a foiloru de specialitate. Aici stau 92 fōi maghiare in fatia cu 20 germāne, 11 croate, 6 slovace, 4 valachice si numai 2 serbesci. Dintre tōte foile de specialitate, aceste termometre adeverate ale culturii seriōse sciintifice, se vinu asiá dara numai 47 pre limbele nemaghiare. La foile beletristice proportiunea ce e dreptu e mai favorabila pentru natiunalități, dara cu tōte aceste dintre foile ce apar se vinu numai diumetate pre limbele straine asiá ca numai limb'a germāna singura participa la numeru cu 5, pre cându pre serbi se vinu 3, pre croati 2, valachulu are un'a, slovaculu nici un'a, ceea e de totu caracteristicu pentru misiunea fōtei Matitia, care promová literatur'a si cultur'a. Sementii'a maghiara are 10 fōi in literatur'a frumōsa. Dar' Matiti'a slovaca, care nu potú creá nici macaru o unica fōia beletristica, se ingrigiá cu unu zelu batatoriu de dezvoltarea literaturii politice, slovaci au 6 fōi politice, unu asemenea zelu arata reuniunile de cultura si miscările române, cari de asemenea au produsu lângă o fōia beletristica 6 fōi politice. Serbi au 4 fōi politice, croatii 3, germanii 42; in fatia cu acestea stau 87 maghiare, prin urmare cu 23 mai multu decâtu tōte laolalta. La foile umoristice e notoricu, ca poporulu maghiaru are câte au si germanii, adeca 5. Acést'a se esplica prin gunoiulu imputitu alu stixeloru ce prospera in Teresiopole, spre rusinea elementulu jidovescu din capitala.

Dara si in cultur'a ramuriloru singurateci din press'a periodica domnesce pentru elementulu magiaru proportiunea cea mai favorabila, pentruca cea mai drépta, ceea ce e unu semn caracteristicu de desvoltare frísca. Cum se vede din cele de susu, din cele 194 fōi magiare cele mai multe

sunt fōi de specialitate, 92; apoi urméza politic'a cu 87 organe, literatur'a cu 10, umorulu cu 5. Dara din cele 72 fōi ale germāniloru numai 20 sunt fōi de specialitate si mai multu de dōue părți sunt fōi politice, 42; in literatur'a beletristica press'a germana aréa o proportiune mai favorabila, avendu 5 fōi beletr. in fatia cu 10 fōi magiare; séu, dintre foile ce apar in limb'a germāna totu a 14 fōia, dara dintre cele unguresci numai a 19 se tiene de literatur'a beletristica. (Este o aparentia specifica, ca legiunea foiloru beletristice germane din afara nu sugruma foile beletristice interne ale germaniloru, dara impedeza sporirea foiloru beletristice magiare.) O proportiune nesatanatōsa aréa singuratecele ramuri ale pressei periodice slovace si valachice. Dintre cele 13 fōi slovace, 12 valachice diumetate sunt politice si pre cându slovaci nu au nice o fōia beletristica, romanii au 4 fōi de specialitate. Croatii si-au impartitu productele loru literare de putiena insemnate intieptiesce; din 17 fōi numai 3 sunt politice, pre cându ei au 11 fōi de specialitate si 2 fōi din literatur'a frumōsa.

Dara numerulu foiloru inca nu decide; multe fōi cari se tereia de pre o di pre alt'a sunt numai o economia slaba.

In numerulu esemplareloru ce se afla in comunicatiune cautamu noi mesur'a cea adeverata. Si cautandu-o aici vomu afla, ca cele 194 fōi magiare (desconsideramu numerulu nehotaritu alu prenumerantiloru locali) vinu in circulatiune pre anu 11,086,825 esemplare; cele 72 fōi germāne cu 5,826,911 es.; cele 17 fōi croate cu 632,136 es.; cele 13 slovace cu 292,362 es.; cele 12 valachice cu 325,314 si in fine cele 10 serbesci cu 403,749 esemplare. Séu: Pe fia-care fōia ce apare in limb'a magiara se vinu pe anu in diametru 58,000 esemplarie puse in circulatiune, pe fia-care fōia germāna 80,000, pe fia-care fōia croata 36,000, pe fia-care fōia slovaca 22,000, pe fia-care fōia serbesca 40,000, pe fia-care fōia valachica 27,000 esempl. puse in circulatiune, si aici nu s'a luat in consideratiune numerulu nedeterminabilu alu prenumerantiloru locali la nici un'a. Deci proportiunea e si aici favorabila pentru press'a periodica magiara in comparatiune cu a ori si cărei alta natiunalități, afara de cea germāna (unde numerulu neproportionatu alu foiloru de di face o mare deosebire.) Déca vomu luá in se la olalta intrég'a pressa periodica nemaghiara, vomu aflá, ca acést'a pōte sa sustiena cele 124 fōi ale ei numai in 7,484,441 esemplarie in circulatiune, pre cându cele 194 fōi magiare sunt respandite in 11,086,825 esemplare.

Séu, poporulu magiaru, care numera 6 miliōne, i trebuie cu 70 fōi, si 3,602,384 esemplarie mai multu decâtu mass'a de 9 miliōne a sementiei croate, serbesci, germane, slovace si valachice, cari traiescu in tōte tierile imperatiei unguresci.

Deci natiunea magiara totu trebuie ca se desvōlta progresivu in Ungari'a, ca i cresce cultur'a si puterea, de-si paserile cele multe de mōrte si vrabile nerusinate ni croncanescu si ciripescu decandint'a nōstra.

„Pre acestu teren totu noi suntem inca domni, cum amu fostu mai inainte.“

Rusi'a si cestiunea orientala.

Diuariulu „Neue Freie Presse“ dela 27 Aprile st. n. publica sub acestu titlu o corespondintia din Londr'a, din care estragemu urmatōrele:

„Reformele comitelui Andrassy si participarea preponderanta a Rusiei in aliantia puteriloru nōrdice in privint'a tratăriloru asupr'a cestiunei Erzegovinei au trebuit sa puna pre

multi în uimire, abatându din calea lor mai alesu pre cei cari nu cunoscu în deajunsu firele politice rusești. Déca amu apretia cestiunea numai după comunicatele diuarelor oficiale din Petersburg, amu puté fi pré usioru indusi în eróre de a crede ca Rusi'a aru fi renunțiatu la ideile seipanslaviste cu privire la mostenirea imperiului otomanu. Dar' combinandu faptele istorice cu evenemintele actuale din Rusi'a, vomu aflá fâra multa ostենéla chei'a atitudinei seipanslaviste orientale.

„La anul 1853, imediatu după tramitarea principelui Mencikoff la Constantinopole, Pórt'a otomana refusandu implinirea pretensiunilor rusești, tiarulu Nicolae a convocat la Petersburg unu consiliu compus din tóte somitățile imperiale, între cari erá fatia si maresialulu de câmpu principele Paskiewici, pentru a deliberá asupr'a necesității unui resbelu. Astufeliu tiarulu, ascultandu parerea fiacărui membru, s'a adresatu în urma câtra locotiitorulu Poloniei, invitându-lu de a-si espune fâra nici o reserwa opiniunea sea. Respunsulu befranului maresialu a fostu câtu se pôte de precisu.

„Dupa ce resbelulu a devenitu inevitabilu, dise maresialulu, amu sa me esprimu puru si simplu numai asupr'a conditiunilor lui, căci déca Majestatea Vóstra m'ati fi întrebatu înainte de a tramite la Constantinopole pe principele Mencikoff, atunci V'asi fi respunsu urmatórele: Turci'a jacendu pe patulu mortii, gasescu de prisosu spre a-i precipitá mórtea, ci sa o lasámu cá sa se sfersiesca prin ea incesi, rósa de propriile seipanslaviste interioare, mistuita petecu cu petecu. În locu de a o atacá pre fatia, mai bine sa-i fimu amici si protectori, căci amici'a nóstra 'i va insuflá incredere si securantia si astfeliu dens'a nu va încetá cu desastrós'a sea administratiune asupr'a provinciilor crestine, cari apoi se voru vedé silite de a protestá prin o revolutiune. Prin urmare noi fiindu inruditi cu raialele prin aceeasi origine si religiune, sa le manifestámu simpatiele nóstre prin necontentite subventiuni de bani. Aceste subventiuni suntu indestulátore a le atrage atentiunea asupr'a ingrigirilor nóstre; nu suntu inse de ajunsu pentru a le proclamá si perfect'a loru independintia; astfeliu celu mai potrivit mijlocu pentru a ajunge la scopulu nostru este sa despartimu provinciile slave de Turci'a sub titlu de principate vasale, silindu-ne în acel'asi tempu de a ne întinde si de a ne asigurá din ce în ce mai multu influintia nóstra în Asi'a mica. Cumodulu acest'a noi vomu intrá în Constantinopole prin pârtile asiatice, pre cându aliatii nostri naturali, slavii, voru strabate în Stambul prin pârtile europene, si astfeliu deslegarea cestiunei orientale va deveni apoi numai o simpla cestiune de tempu. Dar' de vreme ce resbelulu nu se mai pôte inlaturá, astfeliu suntu de parere cá înainte de tóte acestu resbelu sa se declare Austriei. Înainte de a porni ostirile nóstre în contr'a Turciei, lasati-me sa ocupu Vien'a, cá de aci sa taiu nodulu gordianu. Doborirea si desmembrarea Austriei trebuie se premérge acelei'a a Turciei.“

Acést'a parere a principelui Paskiewici nu s'a urmatu din cauza ca erá pré târdiu: inse ea n'a încetatu nici odata de a servi de norma pentru diplomati'a rusésca. „Rusi'a se reculege,“ dise într'un'a din dile principele Gorciakoff, după resbelulu Crimeiei, si acést'a reculegere i-a oferitu tempulu materialu de a pune în lucrare, cu óre-cari neînsemnate modificári, planulu fericitului Paskiewici, menagiându si desvoltându ideiele panslaviste si ruso-file la toti slavii din provincie apartienetóre imperiilor austriacu si otomanu. După ce Rusi'a a instituitu în tóte capitalele si

centrele provinciilor slave consulate si vice-consulate rusești, a respânditu pretudinendi o dróia de tineri crescuti în Rusi'a cá invetiatori prin tóte orasiile si satele Bulgariei, Traciei, Macedoniei, Serbiei, Bosniei-vechia si Erzegovinei, cari 'si implinescu cu fidelitate misiunea lor de propaganda rusésca. Din acestu punctu de vedere ministeriulu afacerilor straine a infintiatu si sustiene dóne scoli centrale pentru crescerea misionarilor rusești si anume un'a pentru baieti în Nikolajeff, suptu conducerea dlui Minkoff, si alt'a pentru fete în Kiew, suptu directiunea grefinei Lewaschon.

Asemenea guvernulu rusescu a infintiatu mai multe societáti de binefacere, cari suptu form'a filantropiei desvóltá o activitate neobosita, agítându si inlesnindu propagand'a misionarilor respânditi prin provincie slave ale Austriei si Turciei.

Diplomati'a rusésca în acelasi tempu nu încetéza de a pune în lucrare intru tóte parerile fericitului Paskiewici cu privire si la Asi'a mica. După ce a cuceritu caucasulu, s'a grabitu de a pune piciorulu în pasialicurile Trapezunt'a si Erzerum, coplesindu-le cu emisari, cari în vr'o câti-va ani au obtienutu dóne stralucite rezultate. Si fiindu-ca litoralele Trapezuntelui suntu locuite mai cu séma de greci, cari într'o di potu fi ostili cuceririlor moscovite, astu-feliu autoritáțile din caucasu i-au invitatu pentru a se asediá acolo, promitiendu-le pamentu, scutiri de contributiuni si alte avantagii, numai pentru cá se curetie acestu ténutu ala Asiei mici de unu elementu ce pôte se impedece cuceririle moscovite.

„Astu-feliu esaminându afacerile din Bosni'a si Erzegovin'a, nu ne mai putemu indoi ca program'a maresialului Paskiewici n'aru fi pusa în lucrare cu cea mai mare esactitate. E adeveratu ca Rusi'a s'a alaturatu la Germani'a si Austri'a spriginindu reformele comitului Andrassy si propunendu Serbiei si Muntenegrului de a nu interveni; inse nu e mai puteniu adeveratu ca pre suptu mâna ajutu din tóte puterile seipanslaviste. Comitetele din Petersburg si Moscova emitu necontentitu liste de suptscriptiune în beneficiulul insurgentilor si în tóte bisericele chiaru se aduna cu discurile considerabile sume pentru bosniaci si erzegovini, iér' diarele agítéza neîncetatu în contr'a Turciei, îndemnându pre toti slavii de a se înrolá între insurgenti. Ei bine, ce însemnéza tóte acestea? Nimicu altu de cátu ca politici'a rusésca nu s'a schimbatu de locu, si ca numai în aparintia se vede a fi modificata, căci în fondu Rusi'a merge înainte pre terenulu seu rusificatoriu. Acum ea se face a luá o facia compativitóre si amicale în privintia Turciei; inse cine se pôte încelá despre scopulu acestei ténute, care numai agravéza bol'a omului moribundu precipitându-i ór'a mortiei?“

Starea

„Fondului pentru infintierea unei scóle române de fetitie în Clusiu“.

Dela ultimulu ratiociniu despre starea fondului nostru, publicatu în nr. 20 din Martin 1875 alu „Federatiunei,“ pâna în presente avemu se comunicámu publicului imbucuratoriulu faktu, castatutele fondului cestiunatu, alaturate aice spre publicare, în fine se aprobara de câtra reg. ministeriu de interne cu nr. 57001 din 22 Novembre 1875. În cosecentia acestui'a adunarea generale conchiamata, cum se sci, pre 1/13 Ianuariu 1876 constituí definitivu comitetulu fondului, realezându de presiedinte pre d. Alesandru Lazaru, de notariu pre d. Dr. Greg. Silasi, de cassariu pre d. Laz. Baldi, de membri pre dd. Lad. Vaida, Gabr. Popu, Bas. Rosiescu, Leont. Popu, Ioane Petranu; la care numeru vine a

se adauge unu membru tramitendu din gremiulu junimei rom. universitare de aice, carea în chipu de recunoscentia pentru ide'a si iniciativ'a salutariei întreprinderi fû din partea betrániloru invitata a participá estu modu la administrarea ulterioare a fondului.

Totu cu ocasiunea memoratei adunári generali se esaminá si ratiociniulu casariului, carele aflându-se în ordine, dlui cassariu Lazaru Baldi i se dede absolutoriu pre tempulu trecut. Ratiociniulu arata, ca pre cându în Februaru a. tr. fondulu avé cu totulu 1080 fl. (un'a mia optudieci de fl.) 19 cr. v. a., acelasi în presente posiede, după sutragerea speselor de 2 fl. 20 cr. pre întregu a. tr. 1362 (un'a mia trei sute siesedieci si doi fl.) 33 cr. v. a. Anume un'a actie de ale „Albinei“ 100 fl. dóne actie de ale „Transilv.“ solvite cáte cu 70 fl., la olalta 140 fl., un'a actie de ale „Gradinei de copii“ din Clusiu 50 fl., un'a obligatiune de desarcinarea pamentului Transilv. 50 fl., în patru contracte 701 fl. 90 cr. dati imprumutu prelânga intabuiare, în cas'a de pastrare de aice 174 fl. 3 cr.. la cassariu 40 cr., un'a obligatiune de statu (promisa de pré rev. d. protopopu alu Clusiuului Gabriele Popu) 100 fl., dóne obligatiuni private 46 fl. Asiá dara resulta unu crescamentu de 282 fl. 14 cr., cu care fondulu se marí în anulul espiratu.

Crescamentulu provine parte din interese după capitalu, parte din trei donatiuni marinimóse: un'a facuta de reverendissimulu d. canonicu Constantin Papfalvi, carele binevoí a ne tramite 15 fl. în favórea întreprinderi; alt'a de „Asociat. româna transilv.“, cursa din sum'a de 100 fl. votata pre séma-ne de cátra adunarea gen. din Reginu ne licuidá prim'a rata semestrale în 50 fl.; a trei'a de d. advocatu în Clusiu Ioanu Petranu, carele în pré cunoscutulu seu zelu adeveratu romanescu indatu după aprobarea statuteloru grabi a intrá în sirulu membriloru fundatori ai scólei nóstre proiectate, depunendu sum'a de 100 fl. în preamintitele: un'a actiune de ale „Gradinei de copii“, valoratória 50 fl. si un'a oblegatiune de desarcinarea pam. transilv. iérasu 50 fl.

Comitetulu aducendu aceste la cunoscentia publicului nostru, 'si implinesce un'a din cele mai placute datorintie, rostindu laudatiloru binefacatori marinimosi cea mai cordiale si mai ferbinte a sea multiamita. Faceriulu, cá profumulu sacrificiului lor sa se respandéca pre unde numai respira unu romanu aerulu celu liberu si santu alu lui Ddiu; cá sacrificiulu lor se stremure pre dieci, sute si mie la asemeni sacrefice bine primite înaintea lui Ddiu si a ómeniloru! Faceriulu, cá acest'a progresare, de-si incetinelu, dara sigura a fondului nostru sa ne insufe tuturoru incredere în fortiele nóstre proprie, cari prelânga perseverantia barbatésca în urma ne voru duce de siguru la victori'a causei sante si juste natiunali romane, numai unirea si buna întielegerea dintre noi sa nu ne lipseasca!

Din siedinti'a comitetului „fond. pentru infintierea unei scóle rom. de fetitie în Clusiu“, ténuta în 2 Apr. 1876.

Ales. Lazaru, Dr. Greg. Silasi, presied. notariu.

Lazaru Baldi, cassariu.

(Statutele voru urmá.)

Varietáti.

*** Inal. Sea imp. archiducele Wilhelm soscesce astadi aici spre inspectiunarea artileriei.

*** Renumitulu istoricu si barbatu de statu alu Cehiloru, Palaczky este reu bolnavu. Preste scurtu tempu implinesce 78 de ani.

*** Veteranulu profesoru alu colegiului din Aiudu, Antoniu Vain'a a muritu în 7 Maiu după o scurta suferintia de patru dile, de aprindere de plumâni. A fostu de 72 ani si a ocupatu catedr'a de profesóru 47 de ani.

*** Maresialulu de Moltke ucisu de unu diuaru. — Feldmaresialulu Moltke ce e în acestu momentu la Rom'a, a fostu ucisu acum câte-va dile în Scoti'a. Din fericire erá acést'a numai într'unu diuaru din Scoti'a si printr'o litera omisa. O telegrama espediata din Rom'a cátra disulu diuaru 'i anuntiasa ca celebrulu strategistu prandise la principele Humbert. Faptulu erá esactu, dar' pre cale cuventulu „dined“ 'si perduse pe n, ceea ce transformase pre agreabilulu „dined“ (pranditu) în unu fôrte desagregabilu „diedu“ (decedatu). Diuaristulu scotianu, ce consacrase defunctului unu articulu necrologicu plinu de emotiune, naturalmente si-a rectificatu informatiunile inse remane constatatu ca o litera ce se indepartéza dela postulu seu pôte causá multe nenorociri.

*** Pap'a Piu IX a serbatu ieri a 84-a di natala. Se scriea ca în Rom'a pregatescu cercurile clericale festivitáti mari pentru diu'a de 13 Maiu n.

*** Se non e vero... Lui „Westung. Grenzboten“ i se scrie din Vien'a urmatórele:

Articululu din „N. A. Ztg.“ si planuit'a calatoria a lui Andrassy la Berlinu m'a induplecatu a vorbi cu unu barbatu de statu rusecu. Ungari'a, diseu, va întrebuintia tóte mijlócele legali spre a se opune unei interventii armate, carea nu pôte avé în cele din urma altu resultatu, decâtu condominiulu celu renumitu de odinioara, în Schleswig-Holstein.

La aceste respunde barbatulu de statu rusecu:

„Ungurii suntu fôrte intipulti. Ei credu ca suntu în stare a dá directiune în politici'a européna. Déja acum cu ocasiunea negociárilor cu Austri'a si-au atrasu ungurii desaprobarea Europei civilizate 'si perdura si restulu celu din urma de simpatia. Cetesce d'ta numai foile europene si chiaru si „Perseveranza“ italiana, care pâna acum erá ungarofila, si vedi ce dicu ele. Ungurii n'au nici o idea despre pusetiunea lor în cadrulu monarchiei austriace si fatia de puterile europene. Déca Vien'a si puterile europene voru aflá de bine sa întrevina si voru concrede lucrulu Austriei — atunci asiá se va si întemplá, apoi le place unguriloru ori nu le place.“

La întrebarea cine va purtá spesele întrevinerei mi s'a respunsu:

„Ungurii de siguru nu — pentru ca ei n'au obicei sa platésca.“

Dlu Tisza a vorbitu în anulul trecut unu cuventu mare: „Fâra de invoirea guvernului ungurescu nu va pleca nici unu soldatu austro-ungurescu.“ Me rogu asemenati cuvintele aceste cu cele de mai sus.

Sfersitulu conversatiunii acestei'a a fostu:

„Prestigiulu unguriloru da îndereptu, de cându s'a observatu ca ei suntu egoisti, dara nu barbati de statu. Dlu de Andrassy va fi silitu a lucrá după comand'a Europei, nu inse după dorintiele speciale ale unguriloru.“

*** Cea mai vechia charta a Ungariei. Lui „Hon“ scrie Florianu Rómer, ca în despartimentulu istoricu este o carta xilografata, care pórtá titlulu: „Tabul'a Hungariae ad quator latera per Lazarum quondam Thomae Stregonien. Cardin. Secretarium virum expertum congesta, Georgio Tanstet et Colliticio.... Anno 1553.“

*** Statistica. — După datele provisorie a ultimului recensimentu popularu din Germani'a populatiunea monarchiei prusiane se radica la 25,700,000 suflete. La 1871 atingea citr'a de 24,600,000 suflete în cifre rotunde. Deci de atunci a fostu o crescere de 1,000,000 suflete séu 4%. Cea mai mare crescere a fostu la Berlinu, adeca de 17%.

*** „Kelet“ din Clusiu spune ca presiedentulu dela tribunalulu din Aiudu Alessandru Halmagyi este permutat în aceeasi calitate la Sabiiu.

* Contribuire. Comunele noastre în cea mai mare parte încă au contribuit pentru ajutorarea celor esundați în Budapesta, asiă au contribuit d. e. comună Rasinari 57 fl. și comună Salisce 20 fl. pentru scopul acestuia.

* Urmările legii de venatu. Ni se spune, ca în comună Porcesci au cășinat lupii în iernă trecută multa dauna, dar în septamână asta au navalit lupii cu o rapacitate ne mai pomenită asupra viteilor cornute și asupra căilor, și în timpul de 6 zile au nimicit 11 capete de vite. Oamenii nu mai suntu în stare a-și apără biete vite de furia acelor animale selbatece.

Astfelii au nimicit lupii unujuncu frumosu, rumpându și mănând pârțile dinapoi, pre cându bietulu juncu încă eră viu și numai cu mare cutesantia au potutu ômenii prefugă lupii, iera bietulu juncu, că se nu mai chinuiesca, i detersa lovitură de mila.

În comună Porcesci, de si se afla vre-o câte-va pusc, n'are nime biletu de venatu și astfelii în sensulu legii memorate nice nu se potu folosi de ele, fără pôte chiaru spre a-și apără vietiă propria.

* Locu vacantu de magistru postal. În Sieică pre liniă drumului de feru între Sabii și Copsiă este vacantu postulu de magistru de posta. Se cere depunerea unei cautiuni de 100 fl. bani gâtă. Emolumentele suntu 300 fl. unu pausialu de cancelaria și unu pausialu de vettura de 500 fl. Rugărilor se acceptă până la 29 Maiu c. n. de Direcțiunea postelor reg. ung. din Sabii.

* Nenorocire. La móră de vaporu de lângă statiunea drumului de feru dela Ocnă Sabiului s'a intemplantu Mercuri urmatorea nenorocire. O fată din Sabii de vre-o 18 ani s'a apropiatu de o rôtă pré tare, rôtă i apuca haină și o trage și în vre-o câte-va momente a daraburit'o în întielesulu celu mai infioratoriu alu cuventului.

* Tergu de tiéra. Ministrulu reg. ung. de agricultura, industria și comerciul a concesu comunei Borgo-Prundu din districtulu Naseudului dreptulu de a avé de două ori pre anu, la 14 Aprile și 30 Octobre st. n. tergu de tiéra.

* Diurnalistica. Se faceuse mai de multu vorba de infintia-re a unei foi nóue conservative în Clusiu, se întielege magiare. „Kel. N.“ asigură, ca fôia acestă va aparé la 1 Octobre a. c.

* Societatea de lectura: „Inocentiu M. Cleiniana“ a alumnului dela facultatea teologica din Blasiu, are sedintiă publica Miercuri în 17 Maiu st. n. a. c. la 5 ôre postmeridiane în refectoriulu Semin. domesticu.

PROGRAM 'A

este urmatorea:

1. „Invocarea Spiritului santu“, prin corulu semin.

2. Deschiderea sedintiei.

3. „Vitalitatea gentii romane și trei Apostoli ai Romanilor (Samuilu Cleinu, Petru Maioru și Georgiu Sincăi)“, discursu de Arseniu P. Bunea teol. an. IV, rostitu de autoriulu.

4. „Adi Dómne-i diu'a Ta“ poesia de Uhland - traducere, cantata de corulu vocale sub conducerea dlui magistru de musica Traianu Costandea.

5. „Asecurarea progresului în sciintie, cultura și civilisatiune se condițiunează dela cultură întielesuale și morale“, disertatiune de Nicolau Latiu teol. an. III, cetita de autoriulu.

6. „Carnevalu de Venetiă“ cu variatiuni de Ernst, executatu solo pre violina de dlu magistru de musica Traianu Costandea acompaniatu de musică instrumentală.

7. „Resunetu“ poesia de J. Vulcanu, declamata de Augustu Cosmă teol. an. IV.

8. „Romanulu“ poesia de Georgiu Tautu, executata de corulu vocale dimpreuna cu musică instrum.

9. „Femeia și influența ei asupra vietiei omenesci“ disertatiune de Alessandru Barbulescu teol. an. IV. cetita de autoriulu.

10. „Horă Severinului“ potpourri de Wiest, executata pre violina de Emiliu Bardosi teol. an. I. acompaniatu de musică instrum.

11. „Conservarea limbei romanesce pre lângă religiune“ disertatiune de Filippu Docolinu teol. an. III cetita de autoriulu.

12. „Plângerea mamei“ din opera Troubadour executata de musică instrumentale sub conducerea dlui magistru de musica Traianu Costandea.

13. „Adi nebunu, mane cu minte“ poesia satirica de G. Sionu declamata de Romulu S. Orbeanu teol. an. II.

14. „Romanu verde“ poesia de V. Alessandri cantata de corulu vocale.

15. Inchiderea

16. „Destépta-te romane“ mersu natiunale executatu de corulu vocale dimpreuna cu musică instrumentală.

* Intemplantu între pescarii din Turdasii și Spinu, despre care luaramu notitia în nrulu trecut s'a petrecutu după foile locale nemtiesci de aici astfelii: Doi tierani din Turdasii voiau sa pescuiesca în Muresiu. Cându erau în apropierea Rapoltului mare li s'au acatiatu rociulu si pre cându umblă sa-lu desacatie venira doi tierani din Spinu într'o luntre la turdasiani și după ce i-a invinuat ca fura pesci i-au provocatu sa vina la tiermure. Turdasiani au datu ascultare provocărei si din partea provocara si ei pre spineni sa mērga cu densii în satu si acolo sa clarifice lucrulu. Spinenii înse nu voira sa scie nimic'a de mergerea în comună Spinului si disera sa astepte la tiermure pentru ca are sa sosēasca acolo notariulu comunalu. A trecut înse multu tempu fără sa sosēasca notariulu. Unulu dintre cei din Turdasii si perde rabdarea si voiesce sa plece. Abiă a facutu trei pasi si unulu dintre spineni, care avé puscă la sine a descargatu puscă în turdasianulu ce plecase. Turdasianulu a ramas numai decâtu mortu. La obducțiune s'au gasitu 11 halice în trupulu mortului.

* O nouă planeta. O nouă planeta mica a fostu descoperita la observatoriulu din Parisu de d. Prosper Henry în nóptea de 21 Aprilie trecut. Acestă este a 162-a din grupa; ea se afla în constelatiunea Virginei.

* Espositiunea universală la Parisu în 1878. — Jurnalulu oficialu alu Francei a anunțiatu ca în anulu 1878 Maiu 1, se va deschide la Parisu o espositiune universală de produse agricole și industriale. În urmă nenorocirilor cari au bantuitu Franciă, a cheltuelilor nepomenite ce i-a impusu consecutiile invingerei, lumea a remasu uimita aundindu despre deschiderea unei espositiuni universale la Parisu. Presă europeană, chiaru cea mai putien simpatia Francei, aplauda și admira puterea natiunei franceze. Adeverulu este ca nu scimu care natiune aru fi trecut prin încercările nenorocite prin cari a trecut poporulu francezu în cei din urma cinci ani, aru fi potutu sa se radice atât de curendu si cu atâtă vigôre că sa faca sa se uite momentană sea cadere.

Déca ne amu hotari a luă parte la espositiunea din Vienă, nu mai este indoiela ca trebuie se luămu parte la cea din Parisu; totulu ne obliga la

acéstă; înse pentru ca espositiunile au si ele scopulu loru practiculu, la care trebuie se tinda totă lumea si în specialu natiuni mici că noi, trebuie că de asta-data, avendu espositiunea trecutului, sa procedămu mai de tempuriu si mai natiunalu. Celu dintăiu lucru care este de facutu, după noi, aru fi numirea comisiunei speciale pentru pregătirea espositiunei române, comisiune compusa de câti-va barbati competenti, cu cunoscintie despre ce este o espositiune. Acesta comisiune, după ce aru stabili unu programu, s'aru pune în contactu cu toate judetiile si aru stringe treptatu, fără pripa, fără sgomotu și zapacéla, toate obiectele ce se voru crede de cuviintia ca trebuiescu tramise la Parisu. Astfelii au facutu si facu toate natiunile; în toate tierile esista comisiuni că si permanente insarcinate cu pregătirea espositiunilor universale. Si cându dicemu comisiune, fia bine întielesu ca întielegemu barbati activi, cari sa lucreze prin ei insisi, se ia respunderea faptelor, iera nu câti-va insi, cari după câte-va intruniri silite, sa se scape de sarcina delegandu pre unulu dintre densii, fia competentu fia necompetentu, si care la sfersitu în pripa, în fugă mare, alérge si stringe ce pôte, pune în ladi si pornesce la loculu destinatu. Nu asiă se facu espositiunile; si déca dorimu si noi a ne tiené de lume, apoi sa lucrăm, sa procedămu că lumea ceea-lalta. Urmându acestă cale vomu avé două avantagii: întâiu ca vomu cheltui multu mai puțin; alu doile vomu face ce-va natiunalu. Vomu reveni.

(„Revistă sciint.“)

* Espositiunea dela Parisu din 1878. Loculu pentru Espositiunea universală din 1878 este alesu. Comisiunea specială, intrinându-se sub presiintiă ministrului lucrărilor publice și a comerciului, a decisu că espositiunea sa aiba locu în câmpulu lui Marte și pe Trocadero. Unu podu acoperitu, aruncatu pe Senă, va reuni cele două ramuri.

* Populatiunea mai multor orășe mari din Statele-Unite. În ultimulu recensimentu alu populatiunei din Statele-Unite se gasescu urmatorele cifre: New-York, 1,060,000 locuitori; Filadelfiă, 800,000; Brooklyn, 507,000; St.-Luis, 450,000; Chicago, 410,000; Boston, 340,000; San-Francisco, 250,000. La Filadelfiă recensimentulu din 3 Aprile 1876 adatu 817,448 ômeni, adeca o crescere de 148,126 dela 1870.

* Unu sierpe monstru. Unu diariu din Bombay publica scrisorea urmatorea ce i s'a trimisu de pre unu vasu din mare:

Tempulu eră curatu și seninu, ventulu moderatu, marea liniscita. Amu observatu câte-va puncte negre și unu feliu de paru albiu naltu camu de 30 piciorde deasupra apei. Mai întâiu, fiindu ca marea spumă impregiuru și fiindu-ca parulu albiu la sôre, crediui ca suntu nisce stânci. Dara parulu cadiu facendu se sara apă în stropi, si în curându se radică altulu de aceeași natura. Se radicau si cadéu alternativu, si o luneta buna mi arata ca eră unu sierpe monstru incolacitu de două ori în giurulu unei balene. Cele două extremităti libere a sierpelui, lungi fia-care camu de 30 piciorde loviau balenă. Disparéu sub apa mai la fia-cari două minute si se întorcéu la suprafacia totu cu aceeași miscare de rotatiune. Sfortiările balenei spre a scăpă facéu se clocotēasca marea că apă într'o caldare; se audiă claru unu sgomotu surdu si tare.

Acestă dură aprôpe 15 minute. În fine cōdă balenei se radică în aeru, oscilă dindereptu înainte, lovindu apă cu furia, si totulu disparu.

Preste 5 zile fui surprinsu de a

revedé același monstru séu unu altulu asemenea. Elu trecé la ôre-care departare, capulu și 40 piciorde din corpulu seu fiindu esite afara din apa în o positiune orizontala. atentiunea mi fu atrasa de strigatulu: Iéta-lu din nou. Monstrulu priviă vasulu cu unu aeru amerintiatoriu. Ne sciindu-i intentiunile, mi pregatii echipagiulu pentru aperature. Iéta strictulu adeveru! Evenimentulu a fostu observatu de oficerii mei și de mine: suntemu deci gâtă a confirmă cu juramentu ca e astu-feliu, si suntemu singuri ca nu ne amu insielatu.

Capitanulu vasului Paulin'a.

„V. C.“

Locu deschis.

Responsu.*

Balsi'a în 1 Aprile 1876.

Dle Redactoru! La denunciările și calumniile necalificate, pre cari le a respanditu domnulu pretore Trifu în numeri 18 și 20 ai „Tel. Rom.“ respundu pre scurtu: ca toate câte a scrisu d-sea contra mea suntu invective reutaciôse, provenite din poftă de resbunare, asupra mea, pentruca amu prezentatu la deregatoriă competentă 28 acuse contra d-sale.

Déca comiteamu eu acele abusuri grave de care me face dlu denunciantu vinovatu, atunci nu poteamu fi pretore într'unu periodu de 11 ani, neavendu protectiunea de carea se bucura d-sea în Devă.

Dilapidările ce mi le insinua d-sea atât în publicitate cât și înainte comisiunei disciplinare în Devă, suntu asertiuni matitiôse, calculate a me discredită pre nedreptate în ochii publicului. Dealtmintrea rezultatulu abusetărilor judecătorești asupra cerșurilor grave a dlui pretore Trifu, cu unu cuventu sentintiă finale asupra acestei afaceri scandalôse, urdita de dlu Trifu, va dovedi lamuritu, ca care dintre noi au vorbitu adeverulu. Deci până la aducerea acestei sentintie deciditôre, alu cărei cuprinsu se va aduce la cunoscintia forului publicu, înainte căruiă sum inegritu cu atâtă cutesantia ôrba, remănu prelânga dechiaratiunea mea de mai susu, ca adeca toate câte au scrisu dlu Trifu contra mea suntu invective malitiôse, denunciări ticalôse.

Petru Demianu, proprietariu.

*) Publicămu numai fôrte pe scurtu acestu responsu, pentru că sa curmămu polemiele odiôse, cari si asiă nu convingu nice odata pe publicu despre adeverată stare a lucrului. Sentintiă finale, la care se provôca ambii pretori, va clarifică mai bine lucrulu și va decide ca care dintre densii e vinovatu. R.

Bursă de Vienă.

Din 1/13 Maiu 1876

Metalicele 5%	66 20
Imprumutulu natiunale 5% (argintu)	70 —
Imprumutulu de statu din 1860	111 25
Actiuni de banca	853 —
Actiuni de creditu	136 30
London	120 10
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	76 —
„ „ „ Temisiorene	75 50
„ „ „ Ardelenesci	75 50
„ „ „ Croato-slavone	84 50
Argintu	102 80
Galbinu	5 66
Napoleonu d'auru (poli)	9 56

Doctorulu de medicina

Heinrich Schuller,

locuiesce: Strad'a turnului Nr. 12 (casă dlui Schön.)

Ordinēza a casa dela

12 până la 1 ôra la amēdi.

1-3